

Plan for trygt og godt skolemiljø

BUGGELAND SKOLE

Revidert plan, høsten 2024

Innhold

Forord	4
Trygt og godt skolemiljø	5
Retten til et trygt og godt skolemiljø	5
Et trygt skolemiljø	5
Et godt skolemiljø	6
Aktivitetsplikten, opplæringsloven §12-4	6
Plikt til å følge med	7
Plikt til å gripe inn	7
Plikt til å melde fra	8
Plikt til å sette inn tiltak og evaluere	8
Hva er krenkelser og hva er mobbing?	9
Elever med særskilt sårbarhet	11
Trygt og godt skolemiljø på Buggeland skole	13
Mål, verdier og visjon	13
1.Forebyggende tiltak for et godt skolemiljø	13
1.1.Atferdsregulering	13
1.2.Relasjon voksen – elev	14
1.3. Relasjon lærer - klasse	15
1.4. Relasjon elev – elev	16
1.5. Relasjon ansatt – foresatt	17
1.6. Skolens samarbeid med hjemmene	17
1.7. Samarbeid internt på skolen	17
1.8. God skolestart	18
1.9 Overgang mellom barnehage/barneskole/ungdomsskolen	19
1.10. Forebygging i friminutt	20
1.11. Elevfravær	22
1.12.Forebyggende tiltak på Buggeland som gjelder §12-4	24
2. Arbeid med sosial kompetanse	27
2.1. Månedens mål	28
2.2. Blikktimen	28
2.3. Metoder og materiell til arbeid med sosial kompetanse	29
3. Avdekking av krenkelser, mobbing eller at elever ikke har et trygt og godt skolemiljø ...	30
3.1. Årlige undersøkelser	31
3.2. Tilsyn i friminuttene	31
3.3. Kommunikasjon på ulike nivå	32

3.4. Varsel om krenkelser	33
3.5. Tiltak som iverksettes når elever ikke har et trygt og godt skolemiljø	33
4. Håndtering av mobbing og andre krenkelser	33
4.1. Skolens prosedyrer når krenkelser er meldt eller avdekket	33
4.1.1 Tiltakene i aktivitetsplanen	34
4.2. Skjerpet aktivitetsplikt når voksne krenker barn - skolens prosedyrer.....	34
4.3. Råd til håndtering ved mindre episoder/konflikter.....	35
5. Kontinuitet	35
6.Vedlegg	37
6.1. Ordensreglement	37
6.2. Stoppregelen	42
6.3. Problemløsningsmodellen	42
7.Kilder	43

Forord

Elevene på Buggeland skole skal kjenne seg trygge på skolen, slik at de trives og kan ha de beste forutsetninger for god læring. Det er målet vårt. Visjonen vår «Blikk for læring» skal gjennomsyre arbeidet med elevenes faglige og sosiale læring.

Vi vil at skolemiljøet vårt skal virke positivt på elevenes helse, trivsel og læring. Derfor vektlegger vi å skape et godt og inkluderende skolemiljø – uten mobbing, trakassering, diskriminering eller andre former for upassende oppførsel. Nulltoleranse for krenkelser forebygger at mobbing får utvikle seg.

Det skal være systematisk arbeid i alle klasser. Måltrettet arbeid med miljøbygging i klassene og felles på skolen vil ha forebyggende effekt på mobbing og krenkelser. Studier viser at det er særlig tre områder som er viktige i arbeidet med å skape et godt psykososialt miljø: atferdsregulering, relasjonsarbeid og miljøbygging (Nova-rapport 14/15).

Alle ansatte må være observante og følge godt med for å kunne avdekke og forebygge krenkende atferd. Personalet har plikt til å gripe inn overfor krenkende atferd, og vi skal løse saker der vi avdekker krenkende atferd på best mulig måte for de involverte.

Opplæringsloven kapittel 12-2 slår fast: «*Alle elever har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, inkludering, trivsel og læring*». Denne planen gir en føring for hvordan vi skal arbeide med dette. Alle i personalet må være kjent med innholdet i kapittel 12 i Opplæringsloven.

Overordnet del av Læreplanen framhever også at vi skal *utvikle inkluderende fellesskap som fremmer helse, trivsel og læring for alle* (fra kap. 3.1, *Et inkluderende læringsmiljø*):

«Et raust og støttende læringsmiljø er grunnlaget for en positiv kultur der elevene oppmuntres og stimuleres til faglig og sosial utvikling. Føler elevene seg utrygge, kan det hemme læring. Trygge læringsmiljøer utvikles og opprettholdes av tydelige og omsorgsfulle voksne, i samarbeid med elevene. **De ansatte på skolen, foresatte og elevene har sammen ansvar** for å fremme helse, trivsel og læring, og for å forebygge mobbing og krenkelser. I arbeidet med å utvikle et inkluderende og inspirerende læringsmiljø skal mangfold anerkjennes som en ressurs.»

Et godt samarbeid og involvering på alle nivå er viktig for forebygging av et godt skolemiljø, for å avdekke krenkende atferd og mistriksel, og for å løse saker på en best mulig måte. Dersom alle parter deltar aktivt, er sjansen for å lykkes større. Særlig viktig er det at foresatte deltar. Uten dem er det vanskelig å få slutt på krenkende atferd og mobbing. Vi trenger også foresatte tidlig på banen dersom elevene viser tegn på mistriksel.

Dette handler også om trygg og god klasseledelse. Rektor skal sørge for at alle som arbeider på skolen griper inn mot krenkelser og skal sikre at ansatte følger spesielt med på elever som er ekstra sårbare.

Alle elevene og deres foresatte skal oppleve å bli tatt på alvor når de har en bekymring. Vi ønsker at de skal møte ansatte som har vilje og kompetanse til å gjøre sitt beste for å skape et trygt skolemiljø.

Mvh Janicke Søfteland, rektor

Buggeland skole, revidert høsten 2024

Trygt og godt skolemiljø

Retten til et trygt og godt skolemiljø

I opplæringsloven §12-2 heter det at: *“Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, inkludering, trivsel og læring”*. Skolen skal ikke godta krenkende oppførsel og jobbe aktivt og kontinuerlig for å sikre elevenes opplevelse av å ha det trygt og godt. Ved mistanke om eller kjennskap til at en elev *ikke* har det trygt og godt, plikter skolen å handle umiddelbart. Skolen skal undersøke saken grundig og sette inn tiltak når det er nødvendig.

Retten til et trygt og godt skolemiljø handler om opplevelsen av å være en betydningsfull del av fellesskapet. I Læreplanens overordnede del står det at: *“Skolen skal utvikle inkluderende fellesskap som fremmer helse, trivsel og læring for alle. Et raust og støttende læringsmiljø er grunnlaget for en positiv kultur der elevene oppmuntres og stimuleres til faglig og sosial utvikling. Et systematisk arbeid er avgjørende for å skape et trygt og godt skolemiljø”*.

Gjennom sin daglige praksis skal skolen legge til rette for et inkluderende skolemiljø hvor alle elever opplever å høre til i det sosiale fellesskapet og i læringsfellesskapet. Samtidig skal skolen arbeide aktivt for at ingen skal oppleve utenforskap og mobbing. I nyere forskning forstås mobbing ofte som det motsatte av tilhørighet:

«Mobbing av barn og unge er handlinger fra voksne og/eller barn og unge som hindrer opplevelsen av å høre til, å være en betydningsfull deltaker i fellesskapet og muligheten til medvirkning»
Lund, Helgeland, Kovac

Et trygt skolemiljø

At et skolemiljø er trygt, handler om elevens opplevelse.

Fysisk trygghet handler om å ha trygge omgivelser. Dette handler om de fysiske inne- og uterommene, men også om hverdagens forutsigbare struktur og rammer. Voksne kan legge til rette for fysisk trygghet gjennom elevenes plassering i klasserom, garderobe, i overganger og forflytninger.

Relasjonell trygghet handler om å være trygg på de andre elevene og de voksne på skolen. Barn og unges trygghet og selvfølelse bygges gjennom kjærlighet, omsorg og bekreftelser. Trygge voksne er forutsigbare og viser gjennom handling at de ser og liker elevene.

Emosjonell trygghet handler om at barn og unge har behov for å erfare at følelser, tanker og oppfatninger kan uttrykkes og bli møtt med forståelse. Hvordan elevers følelser blir møtt, er essensielt for deres opplevelse av om den voksne er til å stole på.

Kulturell trygghet handler om å oppleve at man hører til i fellesskapet. Voksne anerkjenner ulike måter å være sammen på ved å vise interesse og nysgjerrighet for elevers ulike erfaringer, familie og kultur. Det unike den enkelte bringer med seg er viktige bidrag til skolens fellesskap.

Et godt skolemiljø

At et skolemiljø er godt, handler om at elevens behov blir møtt.

Tilhørighet betyr å kjenne at man hører til et sted, og at dette stedet er godt å komme til. For å oppleve å høre til, må elevene bli akseptert for den de er og være en naturlig del av fellesskapet.

Å bidra i fellesskapet betyr å kunne dele med andre, eller gjøre noe bra for de andre. Lærere kan legge til rette for at elevene blir viktige for hverandre gjennom aktiviteter som inviterer til samarbeid, støtte og det å få til ting sammen.

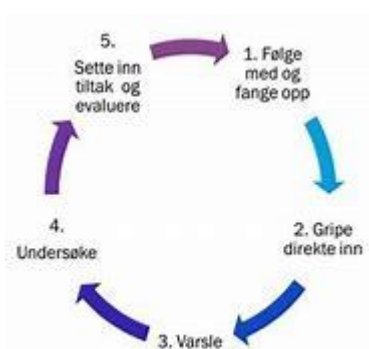
Mestring oppøves når elever trener på å sette seg mål, arbeide mot målene, fullføre oppgaver og avslutte med tilfredshet. Å få til oppgavene sine, gir en opplevelse av kontroll. Evne til selvkontroll er viktig i samhandling med andre.

Selvstendighet og autonomi fremmes ved å la elevene ta ansvar for egne tanker, følelser og handlinger. Når elever er trygge på sin egen verdi, styrkes toleransen for andre elever. Arbeid med oppgaver som oppleves meningsfulle kan styrke motivasjonen og strekke ambisjonsnivået.

Aktivitetsplikten, opplæringsloven §12-4

Formålet med aktivitetsplikten er å sikre at skolene handler raskt og riktig når en elev ikke har det trygt og godt på skolen.

Skolens aktivitetsplikt er delt i fem delplikter. Alle som arbeider på skolen har plikt til å *følge med, gripe inn og melde fra* hvis de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Skolen har videre plikt til å *undersøke saken* og *sette inn egnede tiltak* som sørger for at eleven får et trygt og godt skolemiljø. Rektor har det overordnede ansvaret for at dette blir gjort.

Aktivitetsplikten innebærer også at skolen skal sørge for *elevenes medvirkning*. Dette gjøres ved at involverte elever blir hørt, og at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i skolens arbeid. Dette er beskrevet i Opplæringsloven §10-1 og §10-2. Skolen må ta hensyn til barnets beste i alle vurderinger og handlinger for å oppfylle aktivitetsplikten. Det er elevens egne opplevelser som er viktige, og rettighetene påvirkes ikke av årsaken til hvorfor eleven ikke har det trygt og godt.

Skolen har plikt til å informere elevene og foreldrene om rettighetene i forhold til trygt og godt skolemiljø, om skolens aktivitetsplikt og den muligheten som foresatte/elever har til å melde videre til Statsforvalteren. På Buggeland skole informerer vi alle foreldre på foreldremøtene om høsten og legger ut informasjon på skolen sin hjemmeside.

Plikt til å følge med

Alle skolens ansatte har plikt til å følge med på at elevene har et trygt og godt skolemiljø. For sårbare elever har vi en skjerpet plikt til å følge med. Sårbarhet kan for eksempel være knyttet til elevens religion, seksuelle orientering, kjønnsuttrykk eller funksjonsevne, men også til atferds- eller sosioemosjonelle vansker, eller forhold ved elevens familie og hjemmesituasjon.

Plikten innebærer at de ansatte er årvåkne og aktivt observerer hvordan elevene agerer hver for seg og seg imellom. Å følge med er en forutsetning for at en skal få mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt. Ansatte skal ha en lav terskel for å bry seg om og med hva elevene driver med.

Plikt til å gripe inn

Alle voksne har plikt til å gripe inn så langt som mulig for å stanse krenkelser. Plikten til å gripe inn er knyttet til krenkelser den ansatte selv er vitne til og som fortsatt pågår. Ofte vil det handle om umiddelbart å stanse negativ oppførsel eller en utfrysningssituasjon, eller stanse og irrettesette elever som krenker andre elever verbalt.

Plikten begrenser seg til inngrep som er mulig for den ansatte å gjennomføre, både av hensyn til elevene og seg selv. Hva som er mulig å gjennomføre for dem som arbeider på skolen, må derfor vurderes ut fra hensynet til dem og elevene. Det fysiske inngrepet kan ikke gå lenger enn nødvendig, og det skal stå i et rimelig forhold til de interessene som skal ivaretas (oppl.oven §13-4).

Rektor skal sørge for at de ansatte vet hvordan de skal gripe inn. Skolen skal ha jevnlig FOMA-kurs (Forebygging og mestring av aggresjon og vold) for å bidra til at de ansatte kan føle seg trygge på hvordan atferd forebygges og håndteres, lovlig, trygt og med respekt.

Den som griper inn, melder fra til kontaktlærer. En enkelt-hendelse trenger ikke oppleves som alvorlig der og da, men på denne måten får kontaktlærer en samlet oversikt og kan bedre se hele bildet rundt eleven.

Plikt til å melde fra

Rektor skal sikre at alle som jobber i skolen, raskt melder fra dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Alle ansatte har plikt til å melde fra ved mistanke om eller kjennskap til at elever ikke har et trygt og godt skolemiljø. Terskelen for å melde fra skal være lav. At en elev sier fra at han/hun ikke opplever å ha det trygt og godt på skolen, oppfyller kravet til at den ansatte har "kjennskap".

Meld fra til rektor om henvendelsen så fort en mottar meldingen, eller så fort en har mistanke om at en elev ikke har det trygt og godt. Bekymringsmeldinger fra foresatte varsles rektor samme dag. Rektor skal melde fra til skoleeier i alvorlige tilfeller. Alvorlige tilfeller kan være at ansatte krenker elever, digital mobbing på tvers av skoler, når flere elever har krenket en enkeltelev, eller i saker der skolen over tid ikke har klart å løse saken.

Undersøkelsene skal være grunnlaget for å sette i verk effektive tiltak. Analyse av resultatene blir derfor viktig. Alle undersøkelser skal skrives inn i skjemaet for *undersøkelse og oppfølging av delpliktene i §12-4*. Skjemaet arkiveres i Public360.

Plikt til å sette inn tiltak og evaluere

Dersom undersøkelsene og analysen av disse viser at eleven ikke har et trygt og godt skolemiljø, skal det settes inn egnede tiltak som sørger for at eleven får et trygt og godt skolemiljø.

Det er elevens egen opplevelse som er avgjørende for om retten er oppfylt. Tiltakene må tilpasses den konkrete saken, og det er derfor viktig at tiltakene settes inn på bakgrunn av en grundig undersøkelse. Tiltakene skal være konkrete og bygge på faglige skjønnsvurderinger. Tiltak settes inn både på individ-, gruppe- og systemnivå. Tiltakene skal være lovlige. Sanksjoner skal være i tråd med ordensreglementet til Sandnes kommune.

Plikten til å sette inn tiltak varer inntil eleven har et trygt og godt skolemiljø. Det innebærer at skolens plikt løper så lenge eleven opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt. Tiltakene skal drøftes og evalueres med eleven, foresatte og andre involverte parter. Det er viktig at elevens stemme blir hørt.

Dersom foresatte eller elev mener at skolen ikke har gjort nok for å stoppe krenkelser, kan saken meldes til Statsforvalteren. Før en melder saken til Statsforvalteren må en ha tatt opp saken med rektor, og det må ha gått minst en uke fra saken ble tatt opp.

Hva er krenkelser og hva er mobbing?

Begrepet krenkelser blir definert som samlebegrep for ord eller handlinger der en persons verdighet eller integritet blir krenket. Det kan omfatte alt fra enkeltstående ytringer eller handlinger til gjentatte episoder som skaper ubehag hos den som blir utsatt for det (NOU 2015:2). Begrepet krenkelse skal tolkes vidt, og lista skal legges lavt for hva skolen skal akseptere av negative ytringer og oppførsel (Gusfre, 2018).

I opplæringsloven §12-3 står det at: «Skolen skal ikkje godta krenkjande oppførsel, som til dømes mobbing, vald, diskriminering og trakassering».

På Buggeland skole forstår vi mobbing slik:

«Mobbing av barn og unge er handlinger fra voksne og/eller barn og unge som hindrer opplevelsen av å høre til, å være en betydningsfull deltaker i fellesskapet og muligheten til medvirkning.»
Lund, Helgeland, Kovac

Ulike typer krenkelser

Krenkelser kan ha ulike former og kan foregå på ulike arenaer. Krenkelsene kan være fysiske, verbale eller indirekte. Elever kan bli utsatt for flere typer krenkelser samtidig, og fra ulike grupper.

Fysiske krenkelser kan være å utøve vold, fysisk plaging, dytte, slå, sparke eller kaste stein.

Verbale krenkelser kan være trusler eller negative kommentarer. Det kan være kommentarer som handler om rasisme, trakassering og diskriminering.

Indirekte krenkelser innebærer at den som krenker utfører ekskluderende handlinger overfor en annen uten å bli identifisert. Dette kan for eksempel være baksnakking, ryktespredning, utestenging, nonverbal kommunikasjon, negativt kroppsspråk eller å bli venn med en annen som hevner. Det kan være ulike handlinger som gjør at en elev opplever utrygghet, ubehag eller ikke føler seg inkludert i fellesskapet. De indirekte krenkelsene kan ofte være vanskelig for voksne å oppdage.

Mer om begrepene som er nevnt:

Rasisme innebærer at noen blir forskjellsbehandlet eller plaget fordi de har en annen hudfarge, en annen religion eller snakker et annet språk.

Diskriminering betyr at en person blir dårligere behandlet eller trakassert, for eksempel på grunn av kjønn, legning, funksjonsevne, tro, hudfarge eller etnisk opprinnelse.

Utestenging kan bety å bli holdt utenfor en gruppe eller klasse der en har naturlig tilhørighet. Det kan også være digital utestenging på sosiale medier.

Uthenging kan bety krenkende ord og negativ omtale for eksempel i klassen, i friminutt, på fritiden, i grupper, på sosiale medier.

Nonverbal kommunikasjon skjer via kroppsholdning, bevegelser, ansiktsuttrykk, stemme og berøring. Dette kan for eksempel vise seg som utfrysing og ekskludering av en gruppe.

Skjult mobbing starter ofte med baksnakking og ryktespredning om en person. Det kan foregå ved at en elev begynner å snakke negativt til andre om en annen elevs utseende, personlighet eller handlinger. Det trenger ikke være slik at personen objektivt sett skiller seg ut fra andre. Men når noe blir sagt lenge nok, har det en tendens til å bli sannhet. Skjult mobbing er minst like alvorlig som åpne mobbeformer og kan gi store psykiske skadevirkninger for offeret når plagingen får foregå over tid (Flack, 2010).

Verbale, sosiale og psykiske krenkelser er mer utbredt enn fysiske krenkelser.

Digitale krenkelser

I de senere årene har sosiale og digitale medier blitt en ny arena for krenkelser og mobbing. Ofte skjer dette utenom skoletid, med det griper likevel inn i skolehverdagen (Midthassel, Bru, Ertesvåg, Roland, 2016). Mobbing på sosiale medier kan være svært krenkende, som uønsket bildedeling, trakassering og sjikane.

Hva er spesielt med digitale krenkelser?

Det kan ramme når som helst, vanskelig å slippe unna.

Det har stor rekkevidde – kan nå mange og det kan være vanskelig å finne opphavet.

Audiovisuelt materiale kan brukes (film, lyd, bilder).

Tekst eller bilder er tilgjengelig for offentligheten og kan være vanskelig å fjerne.

Sosial ekskludering er lett å gjennomføre og er veldig synlig for flere enn den/de det gjelder.

Det kan være tøft for den/dem som opplever å bli ekskludert.

Det er mindre synlig for voksne og det er vanskelig å gripe inn og følge med på.

Mange våger å gjøre mer på nettet enn ansikt til ansikt.

Det er vanskelig for tilskuere å gripe inn eller stoppe det.

Å bli utsatt for digitale krenkelser kan gi like store emosjonelle konsekvenser som å bli utsatt for mobbing ansikt til ansikt.

Konsekvenser for den som blir mobbet

Mobbing kan få alvorlige og langvarige konsekvenser for mobbeofferet. Barn som er utsatt for mobbing kan utvikle forskjellige vansker. Uansett om mobbingen har sluttet, kan mobbeofrene slite med konsekvensene mange år etterpå. Forskning viser at mobbing påvirker barns fysiske og psykiske helse, og deres sosiale og akademiske funksjonalitet.

Symptomer

Barn som blir, eller har blitt, mobbet kan:

- klage over å ha vondt i mage eller hode
- slite med angst og depresjon
- sove dårlig
- føle tristhet og fravær av glede
- føle seg utestengt og alene
- miste matappetitten
- utvikle et negativt selvbilde - de begynner å tro at noe er skikkelig galt med de siden de er mobbet
- miste gleden over aktiviteter som var kjekke før
- oppleve stress og dårlig konsentrasjon i timene
- utvikle en tendens til å isolere seg, å unngå nye barn/folk eller nye aktiviteter-alt som kan skape utrygge omstendigheter
- ikke ha lyst å gå på skolen- kan utvikle seg til skolevegring
- kan få problemer med å danne og beholde relasjoner i framtiden kan utvikle skolevegring, dropp out kan i noen tilfeller gjøre selvmordsforsøk

Barna som sliter mest er de som både **plager** og **blir plaget** av andre **over lang tid**.

I de siste årene har forskning påvist at en del mobbeofre utvikler posttraumatisk stresssymptomer på lik linje med for eksempel barn som har opplevd naturkatastrofer. Disse symptomene påvirker læring og normal fungering i skolen. (*Ella Maria Cosmovici Idsøe*)

Konsekvenser av mobbing (Universitetet i Stavanger)

Elever med særskilt sårbarhet

(Artikkel fra udir 2019):

«Skolen har et skjerpet ansvar for å ivareta elever med en særskilt sårbarhet. Disse elevene er i risiko for å bli utsatt for mobbing og andre krenkelser. Elevens sårbarhet får konsekvenser.

Alle kan være sårbare i kortere eller lengre perioder av livet, spesielt når vi har utfordrende livssituasjoner og relasjoner. Når elever er i en sårbar situasjon, er det viktig at skolen gjenkjenner og forstår, og ikke gjør sårbarhet til en stigmatiserende personlighets-karakteristikk. Samtidig er det viktig å være bevisst på elever og grupper som kan trenge noe mer enn andre. Det er også viktig å være

oppmerksom på at digitale hendelser kan medføre en forsterket sårbarhet. Barn og unge som er i sårbare situasjoner på andre områder, kan være ekstra sårbare på nett.

Holdninger

Holdninger er viktige i skolens arbeid med elever med særskilt sårbarhet. Hvordan dere i skolen forstår og tolker sårbarhet, avgjør hvordan dere handler og hva dere sier, eller ikke sier. Voksne som bagatelliserer elevens opplevelser, kan oppleves som krenkende av elever med særskilt sårbarhet. Eksempler på bagatellisering kan være å si eller tenke ting som «Hun må bare ta seg litt sammen».

Kunnskap

Ulike faktorer kan øke sårbarheten hos barn og unge.

Disse faktorene blir oftest delt opp i sårbarhetsfaktorer knyttet til

- det individuelle (som sykdom, diagnoser, temperament og språkvansker)
- familie (som omsorgssvikt, psykisk sykdom, samlivsbrudd, rus, høyt konfliktnivå)
- jevnaldrende (som mobbing, utfordring i å etablere og bli i stabile vennerelasjoner)
- miljøet (som fattigdom, kriminalitet, mangel på sosialt nettverk)

Disse sårbarhetsfaktorene blir forsterket hvis eleven ikke har det trygt og godt på skolen. Motsatt vil et godt læringsmiljø beskytte mot økt sårbarhet. Elever med særskilt sårbarhet er også sårbare på nett og har større risiko for å føle seg plaget av negative digitale hendelser. Hvordan elevene har det, påvirker hvordan de opplever og håndterer slike hendelser. Elever som er i sårbare situasjoner, har en større sannsynlighet for at risikofylte situasjoner på nett får skadelige utfall. Hvis skolen er en faglig og sosial mestringsarena som styrker elevens selvfølelse og selvbilde, kan skolen bidra til å redusere sårbarhet.

Mulige kjennetegn på sårbarhet

Sårbarhet kan være knyttet til for eksempel elevens religion, seksuelle orientering, kjønnsuttrykk, funksjonsevne, at eleven har atferdsvansker eller sosio-emosjonelle vansker eller forhold ved elevens familie og hjemmesituasjon. At en elev tidligere har vært utsatt for krenkelser, kan også gjøre en elev særskilt sårbar.

Noen elever kan være utagerende, mens andre elever lukker fortvilelse, utrygghet og sårbarhet inne i seg og blir stille. Andre igjen kan vise ulike uttrykk i forskjellige situasjoner. De kan ha både innagerende og utagerende uttrykk ut fra hvilken kontekst de er i og hvilke mennesker de er sammen med. Noen elever kan se ut som om de har det helt fint. Disse elevene er gode til å tilpasse seg andres forventninger slik at ingen merker noe ved første øyekast.

Hvordan dere voksne tolker, forstår eller eventuelt feiltolker, overser eller bortforklarer elevers atferdsuttrykk, har betydning for skolens pedagogiske praksis og skolemiljøtiltak. Det varierer hvordan barn og unge møter miljømessige og relasjonelle utfordringer. Derfor er det viktig at skolen er fleksibel og viser skjønn i tilpasningene til de enkelte elevene.

Tiltak

Skolen bør jobbe med disse områdene i saker der elever med særskilt sårbarhet er involvert:

- Trygghet
- Samtaler
- Ledelse
- Inkluderende verdier
- Mestring
- Sosial kompetanse
- Periodiske elevgruppetiltak
- Foreldreinvolvering

Under udir/skolemiljø finner dere mer om hvert punkt. Her er også artikkelen og en video:

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/tiltak-skolemiljo/skolemiljotiltak-elever-med-sarskilt-sarbarhet/>

Trygt og godt skolemiljø på Buggeland skole

Mål, verdier og visjon

På Buggeland skole har vi et overordnet mål:

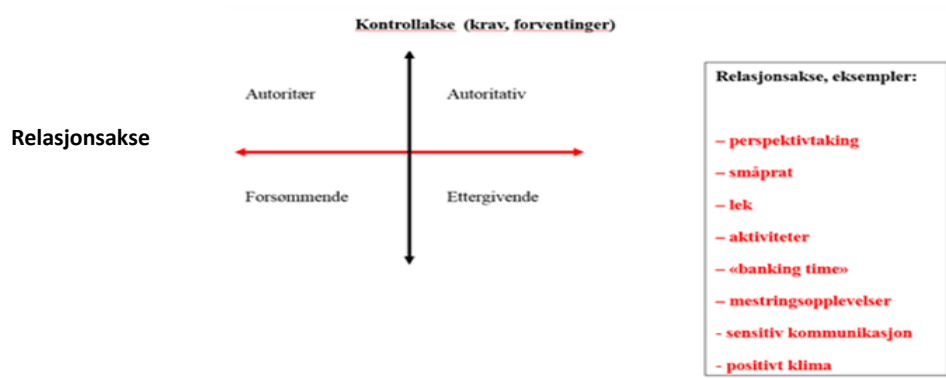
På Buggeland har alle elever et trygt og godt læringsmiljø. Elevene opplever tilhørighet og samhold gjennom undervisning. Elevene mestrer og utvikler seg faglig og sosialt.

I tråd med Sandnesskolen sine verdier skal et inkluderende læringsmiljø være *verdsettende, inkluderende og medskapende*. På Buggeland skole skal et inkluderende læringsmiljø også være preget av *respekt, ærlighet, samarbeid og ansvar*.

1.Forebyggende tiltak for et godt skolemiljø

1.1.Atferdsregulering

Atferdsregulering er viktig i arbeidet med å skape et godt psykososialt miljø. Med dette mener vi hva vi gjør for å hjelpe elevene til å opptre på måter som kan fremme et godt lærings- og psykososialt miljø. I klasserommet handler dette først og fremst om tydelig klasseledelse. Vi skal være tydelige, med en god balanse mellom omsorg og kontroll jfr. det autoritative perspektivet (Baumrind 1991):

Vi må være ekstra observante for krenkelser som elever prøver å holde skjult for oss voksne, både i klasserommet og ute, f.eks. «blikking», kommentarer og utestenging. Når vi ikke er til stede, klarer vi heller ikke å korrigere og hjelpe elevene til å regulere atferden sin.

*Et inkluderende klasse- og skolemiljø hvor de voksne er opptatt av å **utvikle felles verdier og holdninger** er sentralt for å oppnå en skolehverdag uten mobbing og krenkelser.*

Læringsmiljøsenteret

1.2. Relasjon voksen – elev

Personalet har stort fokus på å skape gode relasjoner med den enkelte elev. Vi er bevisste på å bruke virkemidler som for eksempel navn, høflighet, vennlighet, dialog, gode ord, øyekontakt, nærhet og godt humør.

Den voksne

- er tydelig og trygg, og en som eleven kan ha tillit til
- ser og støtter elevene, bryr seg og viser omsorg
- er en god rollemodell, som er smidig, klar og konsekvent
- følger regler og rutiner som er bestemt
- møter eleven med respekt
- tar eleven på alvor
- bygger opp en positiv relasjon til hver enkelt elev
- respekterer den enkelte elevs særtrekk og forutsetninger

Det er et mål at elevene skal kunne klare å si ifra om ulike former for krenkelser, både når det gjelder dem selv og andre elever. Trygghet i forhold til kontaktlærer, sosiallærer og andre voksenpersoner er avgjørende. Vellykket relasjonsarbeid mellom lærere og elever er krevende. Det viktigste er at personalet har et positivt elevsyn, at de forsterker positiv elevatferd framfor å (bare) sanksjonere negativ atferd, at ansatte prioriterer relasjonsarbeid, samt at ledelsen støtter og følger opp lærernes relasjonsarbeid.

Rutiner skolen har som kan bidra til god relasjonsbygging mellom voksne og elever:

- Skolens elevsyn blir tatt opp i personalet ved oppstart av skoleåret.

Vi har

- rutiner for hvordan vi kan se hver enkelt elev i løpet av dagen
- jevnlig læringsamtaler, der trivsel blir tatt opp
- utviklingssamtaler to ganger i året
- fokus på tilpasset opplæring
- tilsyn i friminutt
- uteskole på 1. og 2.trinn
- Avsatt tid til lek på 1. og 2.trinn, der voksne deltar

1.3. Relasjon lærer - klasse

Lærerens evne til å lede klassen er en av de viktigste faktorene i arbeidet med å skape et godt læringsmiljø.

God klasseledelse betyr blant annet å:

- være en tydelig voksen med god struktur
- ha tydelige mål for elevenes læring
- gi elevene konstruktive tilbakemeldinger
- være konsekvent, forutsigbar og skape trygghet
- ha faste grenser mot uakseptabel atferd
- handle ut fra det som er bestemt av regler og rutiner
- innarbeide skolens regler og rutiner i klassen
- jobbe systematisk i klassen med sosial kompetanse
- være før elevene i klasserommet
- skape engasjement og kultur for læring
- være godt forberedt og gi elevene varierte arbeidsoppgaver
- gi rom for gode fellesopplevelser
- bidra til god selvfølelse hos elevene
- være bevisst på å fremme og forsterke elevene sine positive egenskaper
- bruke humor
- legge til rette for gode samtaler med klassen
- handle ut fra elevenes ulike behov
- prøve å unngå stressa situasjoner blant/med elever

Lærere og SFO-ansatte som får nye elever, jobber bevisst med å få god relasjon til elevene. Rutiner skolen har for å bidra til at relasjonsbyggingen har god kvalitet:

- Ledelsen bevisstgjør de ansatte på deres rolle og ansvar.
- Det er to kontaktlærere i de fleste klassene.
- Vi legger til rette for faglig utvikling, jevnlig samarbeid på trinn, SFO, og mellom skole og SFO
- Veiledning ved behov.

Her står det mer om relasjonsarbeid mellom ansatte og elever:

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/fremme-et-godt-skolemiljo-og-forebygge-krenkelser/relasjoner/>

1.4. Relasjon elev – elev

Vi skal jobbe kontinuerlig med å bygge gode relasjoner mellom elevene og skape et godt klassemiljø. Dette er noe av det meste effektive vi kan gjøre i forhold til forebygging av krenkelser. Miljøbygging handler om å skape gode relasjoner mellom elevene og inkluderer tiltak som fremmer tilhørighet, inkludering, fellesskap og samhold mellom elevene. Vi skal bidra til å gi elevene gode relasjonelle ferdigheter og også lære dem regler for lek og sosiale aktiviteter. På alle trinn har elevene læringsvenner. Læringsvenn-parene sitter ved siden av hverandre og samarbeider og støtter hverandre. Vi skifter læringsvenner ca. hver annen uke.

Vi jobber for at elevene

- inkluderer hverandre i arbeid og lek
- føler ansvar og omsorg for hverandre
- er hyggelige og vennlige med hverandre
- samarbeider godt med læringsvennene sine
- kommer til voksne og sier fra dersom de opplever seg plaget eller opplever andre som blir utsatt for krenkende atferd

Rutiner og aktiviteter vi har på skolenivå for å skape gode relasjoner på tvers av trinn og klasser:

- Ledelsen har fokus på trivsel og skoleregler på fellessamling ved oppstart. Skolereglene blir gjennomgått på alle trinn ved oppstart.
- Vi stimulerer til et aktivt elevdemokrati og elevråd.
- Vi har samarbeid og aktiviteter på tvers av grupper og trinn; bl.a. mattedager, engelskdager og uteskole.
- Vi har fadderordning.
- Vi har TL-aktiviteter i storefri.

[Film](#) om relasjoner- hvorfor det er viktig og hvordan man kan skape gode relasjoner

[Lærerens mulighet til å påvirke relasjoner \(Læringsmiljøsentret2020, video\)](#)

[Tiltak for å bedre relasjoner](#) (Udir 21.2.19)

1.5. Relasjon ansatt – foresatt

Vi jobber for at relasjonen mellom de ansatte og den enkelte elevs foresatte er preget av tillit, samarbeidsvilje og god kommunikasjon. Begge parter har respekt for at en har ulike perspektiver. Vi ønsker å være lydhøre for den andres synspunkt og er imøtekommende. Ansatte og foresatte tar kontakt med hverandre ved behov.

Dersom skolens ansatte og foresatte formidler de samme positive forventningene til eleven, har vi større sjanse for å lykkes i det forebyggende arbeidet. Når eleven opplever at voksne setter de samme grensene for krenkende og asosial atferd, vil dette i seg selv virke forebyggende.

Rutiner skolen har for å bidra til godt samarbeid med foresatte:

- Lærere på 1.trinn innkaller alle foresatte til en kort "Bli kjent- samtale". På høyere trinn tilbys en slik samtale ved lærerskifte og til nye elever
- Utviklingssamtale og foreldremøter
- Samarbeidsmøter ved behov

1.6. Skolens samarbeid med hjemmene

Et godt samarbeid med foresatte forebygger et godt skolemiljø.

- På foreldremøtene informeres foresatte om hvordan de kan forholde seg i ulike saker de ønsker å ta opp med skolen, herunder også ved mistanke eller bekymring om krenkelser og mobbing. Det må også informeres om at foresatt må ta kontakt snarest mulig dersom eleven viser tegn til mistrivsel på skolen. Dette for å kunne forebygge økt skolefravær og kunne sette inn tiltak tidligst mulig.
- Vi har plikt til å informere foreldrene (og elevene) om retten til et trygt og godt skolemiljø, om skolen sin aktivitetsplikt og om retten til å melde fra til Statsforvalteren. På foreldremøtet skal det informeres om at skolen har en plan for hvordan vi jobber med dette på de ulike nivå. Det skal informeres noe konkret om forebyggende tiltak i klassen for å skape et godt og trygt klassemiljø. På foreldremøtet henviser en til hjemmesiden hvor en kan lese mer om opplæringsloven §12-4 og hvordan de kan henvende seg videre (inkludert bruk av Mobbeknappen)
- Skolen er åpen for alle typer henvendelser og tar alle henvendelser alvorlig.
- Kontaktlærer har møter med klassekontaktene, der årshjul med aktiviteter utarbeides.
- Foresatte er representert gjennom Samarbeidsutvalget og FAU.

1.7. Samarbeid internt på skolen

Det er viktig at personalet samarbeider tett for å forebygge krenkende atferd, spesielt de som arbeider på samme trinn/ SFO - base.

Rutiner:

- Godt skolemiljø, trivsel og forebygging av krenkende atferd er tema på personalmøter.
- Aktivitetsplikten og rutinene rundt denne gjennomgås med personalet ved oppstart av hvert skoleår.
- Lærerne samarbeider om tiltak for elever (TO-tid).
- Ukentlige samarbeidsmøter mellom assistent og kontaktlærer.
- Veiledning for nyansatte og nyutdannede.
- Alle ansatte informeres hver høst hvordan saksgangen på skolen er ved sosiale og faglige bekymringer.
- Trinnene har halvårlige kvalitetssikringsmøter med avdelingsleder, rektor og sosiallærer, der tiltak drøftes.

1.8. God skolestart

Tiltak vi gjør for å gi nye elever en trygg og god skolestart på Buggeland:

- Personalet er tydelige ledere og møter elevene på en trygg måte.
- Personalet jobber aktivt for å bli kjent med nye elever.
- Ved lærerskifte har vi møter og egne rutiner for informasjonsoverføring (før sommerferien).
- Kontaktlærer og SFO får kjennskap til/skaffer seg kjennskap til elever med spesielle behov og legger best mulig til rette for disse.
- Nye elever som begynner på Buggeland får komme på besøk og møte kontaktlærer og klassen. Foresatte får med seg et "Velkommen-hefte" med informasjon, og ledelsen har en samtale med dem.

1.klasse

Målet vårt er å gi alle elever en trygg, forutsigbar og positiv opplevelse ved å begynne på skolen.

- Skoleledelsen innkaller foresatte til informasjonsmøte om våren.
- For å skape trygghet og bli kjent med andre, anbefaler vi at elevene begynner på SFO før skolestart.
- Elever og foresatte får god informasjon om det praktiske ved skolestart og om første skoledag. Det sendes velkomstbrev fra skolen. Gruppesammensetningen blir sendt foresatte før innskolingsdagen.
- Første skoledag møter første klasse senere enn de andre elevene.

- 1.klasse har 5.trinn som faddere.
- 1.trinn har egne friminutt i starten av skoleåret, og har også en periode et avgrenset område som de kan være på i skolegården.
- Skole og SFO har stort fokus på relasjonsbygging mellom voksne og elever og mellom elevene.

1.9 Overgang mellom barnehage/barneskole/ungdomsskolen

Mål: Overgang mellom barnehage og skole og mellom barne- og ungdomsskole skal oppleves som forutsigbart og trygt for elevene.

Overgangen mellom barnehage-barneskole

Rutiner:

- De nye førsteklassingene kommer på besøk om våren og har en halv dag i 1.klasserommet. Vi tilstreber å ha klar classesammensetningene til denne dagen, slik at elevene i klassen får truffet hverandre før sommerferien.
- De nye 1.klassingene m/foresatte blir invitert til besøk på SFO på ettermiddagstid om våren.
- Overføringsmøter mellom barnehage - skole for barn med spesielle behov.
- Barnehagene og skolene i bydelen samarbeider i henhold til felles årshjul.
- Det er utarbeidet plan i kommunen: Standard for overgang barnehager og skoler

Overgangen mellom barneskole-ungdomsskole

Rutiner:

- Overføringsmøter med barneskole, ungdomsskole og foresatte for elever med spesielle behov.
- Overføringsmøter mellom barneskole-ungdomsskole for å gi nødvendig informasjon til å sikre en god overgang.
- Tett samarbeid mellom barneskole-ungdomsskole for å lage gode classesammensetninger.
- Skolebesøk på ungdomsskole i løpet av våren.
- Elever med spesielle behov kan bli invitert ned på ungdomsskolen for omvisning, samt få møte sosiallærer/helsesykepleier.
- Det er utarbeidet egen plan for å gi elevene en god overgang mellom barnetrinn – ungdomstrinn.

1.10. Forebygging i friminutt

Trivselsprogrammet

Trivselsprogrammet er et aktivitetsprogram hvor nominerte trivselsledere legger til rette for mange kjekke aktiviteter i det lange friminuttet. Mobbefrie trivselsledere (TL) er elever som bidrar til et bedre samhold og et tryggere skolemiljø. To ganger i året nomineres elever til å bli trivselsledere og vi jobber for at det skal være stas å bli trivselsleder. Skolen har en TL-ansvarlig som følger opp programmet og trivselslederne.

Trivselsprogrammets mål er å:

- fremme økt og mer variert lek/aktivitet i langfri.
- legge til rette for at elever skal kunne bygge gode vennskapsrelasjoner.
- redusere konflikter blant elever.
- fremme verdier som inkludering, vennlighet og respekt.
- bidra til å redusere mobbing.

Friminuttsvenn/-grupper

Friminuttsvenn/grupper kan være et godt tiltak for å bygge opp gode relasjoner mellom elever. Det kan være et tiltak når en ser at elever faller utenfor eller for å bryte opp i for faste sosiale mønster i klassen. Faste venner/grupper kan bli koblet sammen i noen avtalte friminutt for en periode. Før aktuelt friminutt snakker om ideer til aktiviteter og avtaler hvor gruppene skal møtes ute.

Tilsynsvaktenes rolle i friminutt

De voksne

- er raskt på plass i garderoben før/etter friminutt. Vi er obs på det som skjer inn og ut fra friminutt i ganger og garderober
- bruker vester, slik at en er synlig for elevene
- observerer (Hvem står alene, konflikter, mobbing/plaging, enkeltelever, elever som ikke er i lek, hvem faller utenfor)
- hjelper å sette i gang lek, hjelper enkeltelever i gang
- sirkulerer
- hjelper med å løse konflikter
- griper inn ved krenking/plaging

- gir beskjed videre til kontaktlærere/SFO dersom en har informasjon de bør vite om
- er obs på steder hvor det fort kan bli konflikter (f.eks. fotballbanene)

Se også skolens håndbok om rutineene (Den voksne kulturen).

Fadderordning

5.trinn er faddere til 1.trinn. Målet er å gi førsteklassingene en trygg ramme i friminuttene, samt at noen kan hjelpe dem inn i positiv lek og at de får gode rollemodeller.

Sosiallærer gjennomfører fadderkurs for 5.trinn ved oppstart om høsten, og elevene får utdelt fadderbevis. Kontaktlærerne på 1. og 5.trinn lager plan for de ulike møtepunktene gjennom året. Det er viktig at fadderordningen følges opp av kontaktlærerne gjennom hele året.

6.trinn fortsetter å være faddere til 2.trinn. Da er det ofte færre elever som har behov for faddere.

Å være fadder oppleves som veldig positivt og lærerikt for mange elever.

Vennegrupper på fritiden

FAU har vedtatt at det skal være vennegrupper hvert år for 1.og 2.trinn. Dette foregår på fritiden og organiseres av klassekontaktene. Foresatte bestemmer om ordningen skal fortsette på 3.—4.trinn. Mer informasjon om vennegruppene finner en på hjemmesiden.

1.11. Elevfravær

Personalet har fokus på elevfravær. Fraværsmønster hos elevene etableres tidlig, og øker med alder. Høyt fravær øker sjansen for å droppe ut senere i skoleløpet. Elevfravær kan utvikle seg til skolevegring. De mest effektive tiltakene er forebyggende tiltak! Jo tidligere en er inne- jo bedre utfall. Dersom en elev viser tegn til skolevegring, er det viktig å stabilisere tilstedeværelse på skolen. Fordi fravær kan føre til mer fravær. Fraværet må derfor stoppes så fort som mulig! Måten dette gjøres på avhenger av risikofaktorer som spiller inn på den enkelte elev, og hvilke opprettholdende faktorer som er til stede.

Varseltegn vi ser etter:

- Skoleoppmøte er ubehagelig. Elev prøver å slippe.
- Gjentatte episoder om morgenen for å prøve å slippe skolen.
- Repeterte episoder av forsentkomminger.
- Elev klager på mye vondter. (Hode, mage, kvalme)
- Gjentatt fravær av enkelttimer eller dager.

Hva er bekymringsfullt fravær på Buggeland skole?

- Har ugyldig fravær: 1 enkelttime
- Har høyt gyldig fravær: 5 dager i semesteret
- 3 forsentkomminger på en måned
- Møter opp på skolen, men forlater den igjen

Tiltak for å forebygge økt elevfravær:

- Kontaktlærer skal telle opp fraværet på sine kontaktelever før høst-, jul-, påske- og sommerferie. De elevene som kommer over grensen for bekymringsfullt fravær: Se nivå 1 under.
- Forutsigbar og trygg skolehverdag
- Legge til rette for gode overganger
- Fokus på lærer- elev og elev-elev relasjoner
- Forebyggende tiltak mot mobbing
- Godt skole-hjem samarbeid
- Systematisk arbeid for et trygt og godt skolemiljø
- Være ekstra obs på sårbare elever.

Hva gjør vi når elever får bekymringsfullt fravær:

Nivå 1: Ved begynnende og milde fraværssymptom:

- Kall inn foresatte til et samarbeidsmøte, del bekymring
- Informer rektor og sosiallærer.
- Kartlegg fraværet. (Bruk maler for kartleggingssamtaler)
- Sett inn tiltak utfra resultatet av kartleggingen.

Nivå 2: Ved økende fraværssymptom:

- Kontaktlærer melder saken til ressursgruppa (bruk mal).
- Saken drøftes i ressursgruppe m/ ledelsen, sosiallærer og PPT til stede.
- Kontaktlærer utarbeider nærværplan med tiltak (utgangspunkt i kartleggingen)
- Støtte foresatte i deres rolle. Tett skole-hjem samarbeid. Jevnlige evalueringsmøter.
- Tilrettelegge i forhold til risikofaktorer og opprettholdende faktorer.

Nivå 3: Ved kronisk og problematisk fravær:

- Mer intensivt/utarbeida nivå 2-arbeid
- Alternative skoledager/ utdanning
- Koordinering og samarbeid med andre instanser.
- PPT kobles inn for å vurdere henvisning. (Kartlegging, skolevegring og evt sakkyndig vurdering)

Vi følger Sandnesskolen sine planer for skolefravær.

1.12.Forebyggende tiltak på Buggeland som gjelder §12-4

Her har vi samlet en oversikt over forebyggende tiltak på ulike nivå som er med på å forebygge et godt og trygt skolemiljø. Vi har et ekstra blikk og ansvar for sårbare elever.

Skolenivå

Tiltak	Når	Hvem har ansvar
<u>Månedens mål</u>	Hver måned	Ledelsen/lærerne
Tilsyn i friminutt. Tilsynsplan for friminutt justeres ilt av året etter behov. (Trinnene lager plan for hvem som er i garderoben før og etter friminutt.)	Etter plan	Ledelsen/trinn
<u>Evaluerings</u> av friminutt/regler flere ganger årlig på personalmøter, i klassene og i elevrådet	Høst/vår	Ledelsen/ elevrådskontakt
<u>Elevundersøkelsen</u> for 5.-7.trinn	Høst	Ledelsen og sosiallærer
<u>Trivselsundersøkelse</u> : Undersøkelse digitalt på Klassesetrvsel.no på 1.-7.trinn.	Høst og vår	Ledelsen og sosiallærer
Planer der arbeid med elevenes psykososiale miljø er tema: - Plan for trygt og godt skolemiljø - Håndbok for personalet - Elevenes arbeidsmiljø - Fadderplaner mellom trinnene - Plan for felles sosiale mål «Månedens mål»	Gjelder hele året Ekstra fokus på rutiner ved oppstart høst.	Ledelsen (sikre at alle har kunnskap om planene og at planene blir oppdatert) Hele personalet skal følge planene
Egen planleggingsdag med nyansatte. Gjennomgang av rutiner alltid er tema, samt veiledning utover året	Pl.l.dag høst/ hele året	Ledelsen
<u>Forebygging, mobbing, gjennomgang av §12-4 og rutiner for aktivitetsplan</u> : Fokus på personalmøter og planleggingsdager (både på skole og SFO), Sikre at alle er informert om §12-4: aktivitetsplikten og skolens rutiner. Invitere med helsesykepleier.	Årlig ved oppstart av nytt skoleår	Ledelsen/sosiallærer
Sikre at ansatte har kunnskap og trygghet om hvordan de skal gripe inn	Felles møtetid	Rektor/sosiallærer
<u>Kvalitetssikringsmøter</u> med alle trinn: Hele trinnet, rektor, sosiallærer og avdelingsleder Drøfting av faglige og sosiale tiltak.	Oktober og mars	Ledelsen
De som jobber på skolen, men som ikke er ansatt eks renhold, helsesykepleier og vaktmester: informere at de skal varsle videre ved mistanke om eller kjennskap til om en elev ikke har et trygt og godt.	Ved nyansatte ilt året og hver høst	Rektor
<u>Faste rutiner</u> dersom en er bekymret for elever (håndboka)	I bruk hele året, gjennomgang høst	Hele personalet
Ressursgruppa: Oppfølging av meldte saker og fraværssaker	Ukentlig	Avdelingsleder
<u>Felles skoleregler, bruk av stopp-regelen og problemløsningsmodellen</u>	Hele året	Hele personalet
Fadderkurs for 5.trinn	August/sept	Sosiallærer

Trivselslederprogrammet	Hele året	TL-kontakt/TL-elever
Felles aktiviteter i skolens årshjul	Hele året	Ifølge plan
Elevråd	Hver måned (ca)	Elevrådskontakt
Kursing i klasser om nettvett v/ eksterne ressurser	Avtalt tid.	Ledelsen avtaler
Tema på møter med personalgruppa: Relasjonsarbeid, atferdshåndtering, klasseledelse og etterarbeid etter elevundersøkelsen Trekker også inn eksterne foredragsholdere	Fellestid jevnlig/SFO-møter	Ledelsen
<u>Møter mellom SFO og de enkelte trinn:</u> God kommunikasjon og oppfølging av det sosiale er viktigste agenda	Ca 6 ganger i året etter plan	Ledelsen tilrettelegger
<u>Ledelsen har skolevandring på alle trinn og har refleksjon med trinnet i etterkant</u>	Okt-jan	Ledelsen
Rutiner for dokumentasjon og lagring (Referater, tiltak mm)	Hele året	Alle
Møter i SU: Elevene psykososiale miljø er tema	Etter plan	Rektor
Rutiner for å sikre best mulig overgang mellom barnehage og skole: Samarbeidsmøter vår v/ behov, leser info fra barnehagene om den enkelte elev. (Skjema som kommer fra de fleste barnehagene) Setter inn tidlige tiltak ved behov.	Før sommeren	Ledelsen/ressursgruppa
Overføringsmøter ved skifte av kontaktlærere	Planleggingsdag før sommeren og ved behov	Ledelsen

Klassenivå

Tiltak	Når	Ansvar
Systematisk arbeid med å skape et godt klassemiljø: Trinnet setter opp plan for hva det skal jobbes med	To-tid	Trinnet
<u>Klasseundersøkelser gjennom året:</u> Sosiogram Lager aktuelle undersøkelser på klassetrivsel.no	Hele året	Trinnet
Klassene følger opp resultatene på trivselsundersøkelsene i samarbeid med sosiallærer	2 ganger årlig	Trinnet/sosiallærer
<u>TO-tid:</u> Ukentlige møter mellom alle lærerne på trinnet som er satt av til arbeid med tilpasset læring- både sosialt og faglig (12.30-15.00). Her er det også avsatt tid til møter med ev. andre instanser (håndboka)	Ukentlig	Trinnet
<u>Rutiner for hvordan vi ser den enkelte elev:</u> 2 kontaktlærere i hver klasse, hvordan vi møter dem, mulighet for å følge tettere opp med korte samtaler	Hele året	Hele personalet, spesielt kontaktlærerne
Fokus på å jobbe med god relasjon til gruppa og skape gode relasjoner mellom elevene	Hele året	Trinnet
Avdelingsledere er innom på TO-tid på alle trinn Observerende part ift hvordan det jobbes med forebygging og tiltak	I løpet av året	Ledelsen
Blikk-timer i klassene: Klassemiljøarbeid	Hver uke	Trinnet

Oppfølging av de sosiale målene for skolen. (Trinnplaner) Program: www.linktillivet.no Følge opp saker fra elevrådet		
Andre forebyggende tiltak: Fadderordning, friminuttsvenner, friminuttsgrupper, læringsvenner	Hele året	Trinnet/ Trinn på tvers
Samarbeid med klassekontakter om å skape godt miljø	v/ oppstart og v/behov	Trinnet
Foreldremøtene: Informasjon om arbeidet med det psykososiale miljøet	2 ganger årlig	Trinnet

Elevnivå

Tiltak	Når	Ansvar
Fokus på å jobbe med god relasjon til den enkelte elev	Hele året	Lærerne på trinnet
Daglig oppfølging med enkeltelever i klassene- sosialt og faglig	Daglig	Lærere på trinnet
Samarbeid med foreldre	Hele året	Kontaktlærer
<u>Læringssamtaler</u> m/ hver elev hvor også det sosiale tas opp (Kontaktlærer-elev)	2 ganger i året	Kontaktlærer
<u>Ved bekymringsfullt fravær?</u> Dokumentere fravær, skrive logg, tidlig kartlegging og tiltak og samarbeid med foresatte	Hele året	Kontaktlærer/sosiallærer/ evt helsesykepleier kan kobles på
<u>Dokumentering:</u> Samtaler med elever om trivsel og fravær skal dokumenteres i google skjema.	Hele året	
<u>Utviklingssamtaler</u> (elev- kontaktlærer- foresatte) Både det sosiale og faglige tas opp Det er forberedelser for begge parter, der elev/foreldre kan skrive ned om det er noe de ønsker å ta opp	Oktober og mars	Kontaktlærer
<u>Tiltak på elevnivå ut fra undersøkelser</u> vi har eller saker som Elevsamtaler etter behov (Tiltak som kan være avtalt etter kvalitetssikringsmøter eller gjennomgang av undersøkelser)	Etter behov	Kontaktlærer/ sosiallærer
<u>Observasjon i friminutt:</u> Alle trinn er representert av voksne ute i friminuttene, Observasjon av enkeltelever kan f.eks. være tiltak på aktivitetsplan. Husk å dokumentere skriftlig.	Ukentlig	
Den enkelte ansattes aktivitetsplikt	Hele året	Alle ansatte
Systematisk arbeid med oppfølging av aktivitetsplaner. Elevens stemme skal komme tydelig fram i tiltak og evaluering. Dokumentere samtaler en har i tiltaket.	Når en har aktivitetsplaner i klassen	Den enkelte lærer/sosiallærer
Møter mellom kontaktlærer og assistenter	Ukentlig	

2.Arbeid med sosial kompetanse

Mål: Vi skal støtte og bidra til elevenes sosiale læring og utvikling gjennom arbeid med fagene og i skolehverdagen for øvrig.

Sosial kompetanse er knyttet til kunnskaper, ferdigheter og holdninger som anvendes for å mestre sosiale sammenhenger. Kompetansen dreier seg om individets evne til å samhandle med andre i sosiale situasjoner, og er for barn og unge en viktig forutsetning for å mestre jevnaldersmiljøet (Thomas Nordahl 2012).

Å kunne sette seg inn i hva andre tenker, føler og erfarer, er grunnlaget for empati og vennskap mellom elevene. Dialog står sentralt i sosial læring, og skolen skal formidle verdien og betydningen av en lyttende dialog for å takle motstand. (Overordnet del av læreplanen)

Læring av sosial kompetanse krever ulike tilnærmingsmåter. Både foresatte, skolens ledelse og hele skolens personale må arbeide for at disse egenskapene får mulighet til å utvikles hos elevene. Den aller viktigste læringen ift. sosiale ferdigheter skjer imidlertid best i den uformelle kontakten- i samhandlingen mellom elever og mellom elever og voksne. Det er derfor viktig at vi ansatte er bevisst hvilke holdninger og normer vi har for samhandling og kommunikasjon.

Følgende fem områdene er viktige å arbeide med for at elevene skal bli sosialt kompetente (Gresham og Elliott, 1990):

Empati
Samarbeid
Selvhevdelse
Selvkontroll
Ansvarlighet

2.1. Månedens mål

Med utgangspunkt i de fem områdene på forrige side, har vi satt opp sosiale mål som er felles for hele skolen. Vi har ett mål for hver måned. Alle trinn jobber med samme mål, men på ulike måter og det skal være en naturlig progresjon. Vi har laget planer for hvert trinn som viser hva det skal jobbes med innenfor hvert mål. Alle i personalet forplikter seg til å jobbe med dette. Vi integrer dette arbeidet i fag der det er naturlig, i ulike klasse- og elevsamtaler, og bruker også Blikk-timen. Vi har tro på at det er forsterkende når hele skolen jobber med det samme. Noen ganger tar vi også fram det aktuelle målet på fellessamlinger. Plakat med månedens mål henges opp både i klasserommet, i garderobene og andre synlige steder på skolen. Månedens mål skal også stå på lekseplanene, slik at foresatte kan støtte opp om vårt arbeid.

Våre felles sosiale mål:

Når	Sosialt mål	Sosiale fokusområder
Aug/sept	Jeg bidrar til et godt klassemiljø	Selvkontroll/Empati/Samarbeid
Oktober	Jeg er en god læringsvenn	Samarbeid/ ansvarlighet
November	Vi viser respekt	Selvhevdelse
Desember	Vi gleder andre	Selvkontroll
Januar	Vi tar ansvar sammen	Samarbeid
Februar	Vi bryr oss om hverandre	Empati
Mars	Vi tar gode valg	Ansvarlighet
April	Jeg takler motgang	Selvkontroll
Mai	Jeg tar vare på meg selv	Selvhevdelse
Juni	Åpen: Repetisjon, Jeg kan!	

2.2. Blikk-timen

På Buggeland har 2.-7. trinn satt av en økt i uken som vi kaller for *Blikk*. Trinnene har i da "blikk" for ulike tema. Trinnene setter opp plan for blikk-timene. Alle lærerne som er i klassen, har ansvar for å følge opp det som er tema i blikk-timene. Det presiseres at blikk-timen trenger ikke å være en hel time.

Viktige tema i Blikk-timene:

- Informere om retten til et trygt og godt skolemiljø og hva de kan gjøre dersom de opplever at det ikke er trygt og godt.
- Systematisk arbeid med sosial kompetanse
- Godt klasse – og skolemiljø og forebygging av krenkelser og mobbing (se nedenfor)
- Skolereglene, stopp-regelen og problemløsningsmodellen tas opp jevnlig (se vedlegg)
- Nettvett og digital dømmekraft (Dette er også tema i samfunnsfag.)
- Arbeid knyttet til elevrådet

1.trinn har ikke fast Blikk-time. Arbeidet med det sosiale følges opp daglig. 1.trinn jobber også med det sosiale målet som gjelder for hver måned.

Innenfor forebygging av krenkelser og mobbing skal elevene lære om:

- Hva er krenkelser og hva er mobbing?
- Hvordan kan dette foregå? (Ulike former)
- Hvordan det kan oppleves å bli krenket og mobbet og konsekvenser av dette. Bevisstgjøring av at "tull" fra den enes side kan oppfattes som plaging/krenkelse fra den andre side.
- Hva gjør jeg dersom jeg ser at noen krenker eller har mistanke til at noen blir krenket? Hva kan jeg gjøre hvis jeg blir plaget eller krenket?
- Tilskuerrollen: Passive elever forsterker mobbesituasjonen. Elevene bør lære hvordan tilskuere kan hjelpe til med å få slutt på krenkelser og mobbing.
- Nettvett og hva digitale krenkelser/mobbing er og konsekvenser av dette.

- Aktuelle nettsider:

Udir: [Hva er mobbing?](#)

[Læringsmiljøsenteret, ressurside om mobbing](#)

[Barneombudet: Trygt og godt skolemiljø](#)

<http://www.dubestemmer.no>

<http://www.trivselsleder.no>

[Kjetil og Kjartans 10 tips mot mobbing.](#) 5.-10 trinn (9 små filmer)

<https://www.medietilsynet.no/>

[Lik meg](#) Dramaserie om vennskap og utestenging (7.trinn)

[Barn på nett](#) (livetogsånn)

2.3. Metoder og materiell til arbeid med sosial kompetanse

På Buggeland skole har vi valgt å bruke LINK til arbeid med sosial kompetanse. LINK står for livsmestring i norske klasserom, og skal hjelpe elever til å håndtere livet. LINK er et undervisningsopplegg som handler om forebyggende psykisk helsearbeid, om folkehelse og livsmestring.

Målene med LINK er:

- Å bidra til å styrke den enkeltes selvbilde
- Å bidra til opplevelse av tilhørighet
- Å gi trening i konstruktive mestringsstrategier

LINK har delt elevsamlingene inn i tre hovedgrupper, og hver gruppe består av ca.10 samlinger.

De tre hovedgruppene er:

- Følelesskolen
- Jeg og de andre
- På godt og vondt

I planen for felles sosiale mål står det spesifisert hvilke samlinger som hører til de ulike målene.

Samlingene finner en her: <https://www.linktillivet.no/>

Annet materiell som kan brukes:

[Psykologisk førstehjelp](#) Psykologisk førstehjelp er et selvhjelpsverktøy for mestring av egne følelser.

Med røde og grønne tanker lærer den unge å framsnakke seg selv. Vi har en eske med bok, figurer, arbeidsark og flere oppgaver kan lastes ned. Opplæringsfilm og filmer til undervisning [her](#).

Det er mitt valg 1: 1.-4.trinn - lærerveiledning og elevbok til å hente ideer fra (lagerrom)

Det er mitt valg 2: 5.-7.trinn - lærerveiledning og elevbok til å hente ideer fra (lagerrom)

Det er mitt valg, leker, oppmuntrede, energiskapere- et idehefte for lærere (lagerrom)

Ingen utenfor – [metodehefte](#) for 1.-7.trinn fra Redd barna

3. Avdekking av krenkelser, mobbing eller at elever ikke har et trygt og godt skolemiljø

Mål:

- Krenkelser og mobbing som foregår i og ved skolen skal bli avdekket.
- Vi skal oppdage elever som ikke opplever å ha det bra på skolen.

Buggeland skole har systemer på både på elev-, klasse- og skolenivå for å avdekke krenkelser og mobbing. Det kan være vanskelig å oppdage mobbing, for eksempel utestenging, baksnakking og digital mobbing.

Hvordan kan vi oppdage elever som ikke har det bra? ([Udir](#))

-
- gjennom å snakke med elevene
 - de ansatte ser noe eller fanger opp noe i samtaler med andre elever
 - foreldre som tar kontakt fordi de melder fra om det har skjedd noe på skolen.
 - eleven forteller om mistrivsel
 - endringer i atferd hos elever, eller endringer i klasse- eller skolemiljøet.
 - noen elever blir stille og trekker seg tilbake i lek eller deltar ikke i lek og aktiviteter, mens andre trer tydelig fram og gir beskjed når ting blir vanskelige.
 - endringer i klasser kan være mer bråk og uro, endringer sosialt og hvilke barn som leker samme

Vi går videre inn på våre rutiner for å kunne oppdage elever som ikke har det bra og for å kunne avdekke krenkelser og mobbing.

3.1. Årlige undersøkelser

Trinnvise undersøkelser

I løpet av året har det enkelte trinn ansvar for å gjennomføre undersøkelser på Klassetrivsel.no for å kartlegge det sosiale miljøet i klassen (minst to ganger i året).

- Kontaktlærerne setter opp aktuelle spørsmål og har ansvar for gjennomføring
- Det kan med fordel være jevnlig undersøkelser med få og målretta spørsmål. *Noen* av spørsmålene skal være relasjonelle slik at en får fram sosiogram.
- En bruker disse undersøkelsene for å kunne kartlegge miljøet og sette inn gode tiltak

Dette er i tillegg til trivselsundersøkelsene som gjøres felles for skolen.

Trivselsundersøkelse for hele skolen (gjennomføres en gang hvert halvår.)

1.trinn: Høstens undersøkelse gjennomføres skriftlig på ark. Undersøkelsen gjennomføres samlet i klasserommet ved at en leder elevene gjennom et spørsmål av gangen med dokumentkamera. Voksne hjelper elever med å skrive ved behov. Vårens undersøkelse er digital. Elevene har da fått egen Chromebook.

2.-4.trinn høst og vår: Felles undersøkelse på klassetrivsel.no. Inneholder også spørsmål om SFO. (Spørsmålspakke laget av TGL)

5.-7.trinn høst og vår: Felles undersøkelse på klassetrivsel.no (Spørsmålspakke laget av TGL)

Ansvar for gjennomføring: Kontaktlærerne

Spørsmålene skal gjennomgås i klassen før elevene svarer.

Etterarbeid: Både sosiallærer, avdelingsleder SFO og kontaktlærerne leser resultatene. De drøfter om eller hvor det er behov for tiltak eller mer undersøkelser. Trivselsundersøkelsen skal følges opp av lærerne på trinnet, evt av avdelingsleder SFO om det gjelder SFO. Foreldre informeres ved behov.

Elevundersøkelsen

Hver høst gjennomføres elevundersøkelsen på 6.-7.trinn (U-dir).

Etterarbeid: Resultatene drøftes både på skole – og trinnnivå, og følges opp med tiltak. Dersom det er behov for å kartlegge mer, kan det gjennomføres undersøkelse på klassetrivsel.no i tillegg. Resultatene fra elev- og trivselsundersøkelsen informeres om i skolens Samarbeidsutvalg og i Skolemiljøutvalget. Resultatene tas også opp i klassene, elevrådet og i FAU. (Ikke enkeltsaker og navn.)

3.2. Tilsyn i friminuttene

Avdelingslederne har ansvar for å sette opp vaktlister for friminuttene og i samarbeid med trinnene sørge for at det er nok voksne ute ved sykdom. Vaktlistene justeres ved behov.

Det står på vaktlisten hvem som har ansvar for å følge opp elever med spesielle behov. Vaktene sirkulerer over hele uteområdet og bør gå en og en slik at vi får dekket et større område ute.

Vaktene har på seg gule vester som gjør dem synlige ute. Alle ansatte skal reagere på uønsket atferd. Elevene skal erfare at de blir tatt på alvor. Vakter som opplever uønsket atferd skal i størst mulig grad ordne opp i det ute, men må vurdere om kontaktlærer bør få informasjon. Vi skal være observante og gir også beskjed videre til kontaktlærer om elever som viser tegn på mistrivsel eller går mye alene. Friminutt er en viktig arena for å observere elevenes trivsel og tilhørighet i gruppa.

Trinnene fordeler seg slik at det er voksne i garderoben på vei ut og inn. Overganger mellom timer og friminutt ivaretas ved at lærer er den siste som forlater klasserommet og den første som ankommer etter friminutt.

Friminuttene evalueres jevnlig av både klasser, ansatte og elevrådet.

Utenom tilsynsvakt må vi være observante på gymgarderober og kommunikasjon som skjer i gangene på vei ut og inn fra friminutt.

3.3. Kommunikasjon på ulike nivå

- Trivsel tas opp i det daglige med eleven og i læringssamtaler.
Lærer tar snarest en samtale med elev, dersom en har mistanke om at eleven har blitt plaget/krenket eller har vært med på å plage andre.
Ansvarlig: Kontaktlærer eller annen lærer på trinnet.
- Samarbeid mellom kontaktlærere og foresatte til den enkelte elev
- Trivsel tas opp i utviklingssamtalene med elever og foresatte.
Ansvarlig: Kontaktlærer
- Trivsel og krenkende atferd tas jevnlig opp i klassen. Dette er alltid fast tema ved oppstart om høsten.
Ansvarlig: Kontaktlærerne i klassen
- Lærerne har ukentlige møter (TO-tid), der en drøfter både sosiale og faglige saker.
- SFO: Trivsel og krenkende atferd drøftes på baseleder- og personalmøter.
- Trivsel og krenkelser og mobbing er tema på foreldremøter på trinnet og på møter med klassekontakter. Foresatte skal informeres om hva de kan gjøre, dersom de har mistanke om krenkelser og mobbing. Ansvarlig: Kontaktlærer, klassekontakter
- Trivsel/mobbing er av og til tema for foredrag i storforeldremøter.
Ansvarlig: FAU- leder og rektor
- Helsesyskepleier har undervisning på 3.trinn om vennskap (og kosthold).
- Grupper/utvalg som også har godt skolemiljø som tema: Ressursgruppa, Skolemiljøutvalget og FAU.
- Bekymringsfullt elevfravær: Vi tar kontakt tidligst mulig med foresatte, dokumenterer, jobber forebyggende. Se eget avsnitt om tegn og egen plan for skolefravær i kap.1.10

3.4. Varsel om krenkelser

Personalet gjennomfører rutinene nedenfor når en mottar melding om krenkelser:

- Alle ansatte som får henvendelser om eller som har mistanke til krenkelser, plaging eller mobbing, har plikt til å ta henvendelsene alvorlig, registrere, undersøke og gripe inn.
- Informer rektor skriftlig eller muntlig for å sikre god håndtering av saken.
- Rektor informerer sosiallærer ved behov.
- Dersom sosiallærer jobber tett med et trinn kan sosiallærer varsle rektor.
- Kontaktlærer iverksetter undersøkelse. Dersom undersøkelsen viser at elev ikke har det trygt og godt utarbeides aktivitetsplan §12-4, med egnede tiltak.
- Usikker på når du skal varsle? Bedre å varsle en gang for mye enn en gang for lite.

3.5. Tiltak som iverksettes når elever ikke har et trygt og godt skolemiljø

- Undersøkelse og oppfølging av delpliktene i §12-4 (se mal på felles disk i Google).
- Dersom undersøkelsen krever videre tiltak, utarbeides aktivitetsplan (se mal på felles disk i Google).
- Riktige tiltak iverksettes med bakgrunn i hva undersøkelsen viser.
- Samtaler med kontaktlærer
- Jevnlig samarbeid mellom foresatte og kontaktlærer
- Samtaler med sosiallærer ved behov
- Friminuttsvenn og friminuttsgrupper
- Klasse miljøtiltak der tema som vennskap, respekt, tilhørighet er sentralt
- Bevissthet rundt læringsvenn og plassering i klasserom
- Observasjon i klasserom og friminutt
- Hyppige trivselsundersøkelser og sosiogram

4. Håndtering av mobbing og andre krenkelser

4.1. Skolens prosedyrer når krenkelser er meldt eller avdekket

- Rektor informeres skriftlig snarest mulig.
Rektor vurderer saken sammen med melder og informerer sosiallærer og andre som bør involveres i det videre arbeidet.
- SFO-ansatte informerer avdelingsleder som igjen varsler rektor.

- Rektor, i samarbeid med kontaktlærer, tar avgjørelsen i forhold til om undersøkelsesfase iverksettes (delplikt 4). Dette innebærer at skolen går i gang med de nødvendige undersøkelsene og innhenting av opplysninger i saken.
(Se mal på felles disk på Google.) Viktig at alle parter høres, sjekk med SFO, samtalene skal skrives ned.
- Etter undersøkelse: Rektor, kontaktlærer og sosiallærer avgjør om saken krever utarbeiding av aktivitetsplan (delplikt 5).
- Elevens stemme skal være med i tiltakene og evalueringene i hele prosessen.
- Ansvar for skriving av aktivitetsplan: Kontaktlærer i samarbeid med SFO
Kontaktlærer kan søke veiledning hos sosiallærer.
- Sosiallærer skal lese igjennom planen og rektor godkjenner den.
- Aktivitetsplanen og undersøkelse og oppfølging av delpliktene blir sendt hjem til den krenkedes foresatte, samt lagt i denne elevens mappe i 360. Ansvar: Sosiallærer
- De andre involvertes foresatte: Det må gjøres en vurdering i hvilken grad disse bør informeres.
- Aktivitetsplanen med tiltakene blir fulgt opp og evaluert. Planen skal avsluttes ved evaluering. Dersom eleven fortsatt ikke har et trygt og godt skolemiljø, utarbeides ny aktivitetsplan.
- Evalueringen av aktivitetsplanen blir også sendt hjem til gjeldende elevs foresatte og lagt i elevens mappe i P360. Ansvar: Sosiallærer

4.1.1 Tiltakene i aktivitetsplanen

- Tiltakene må være *målrettet og konkrete*. Gjør individuelle vurderinger.
- Det skal være tiltak på individ-, gruppe-, og systemnivå.
Dersom eleven går på SFO, må vi huske at det også kan være aktuelt med tiltak her også.
(Drøfte med SFO)
- Det må stå hvem som har ansvar for gjennomføring og hyppighet og hvor lenge tiltakene skal vare.
- Hva som er best for elevene, skal være et grunnleggende hensyn. Vi skal sørge for at involverte elever blir hørt. Det gjelder både plikten til å følge med, varsle, undersøke og sette inn tiltak.

4.2. Skjerpet aktivitetsplikt når voksne krenker barn - skolens prosedyrer

Ifølge opplæringsloven §12-5 har ansatte i skolen en skjerpet aktivitetsplikt dersom en voksen krenker barn. Skjerpet aktivitetsplikt innebærer at dersom en ansatt får mistanke om eller kjennskap til at en annen ansatt krenker en elev, skal vedkommende varsle rektor samme dag. Rektor informerer skolesjefen. Dersom det er en i ledelsen ved skolen som står bak krenkelsene, skal skoleeier varsles direkte av den som fikk mistanke om eller kjennskap til krenkelsene. Undersøkelse og tiltak skal settes i verk. Det er viktig å høre på eleven sin oppfatning av situasjonen, på samme måte som det er viktig å høre på den ansatte. Kravet om at saken skal håndteres raskt, må ikke gå ut over en forsvarlig prosess.

Videre saksgang etter varslingen:

- Rektor undersøker saken gjennom samtale med elev, foresatte, den ansatte og andre involverte.
- Rektor informerer den ansatte om videre saksgang.
- Dersom undersøkelsen viser at ingen krenkelse har skjedd:
 - Dokumentasjon på at ingen objektiv krenkelse har skjedd arkiveres i elevens mappe i P360.
 - Rektor følger opp den ansatte.
- Dersom undersøkelsen viser at ingen krenkelse har skjedd, men at eleven likevel er utrygg på den voksne:
 - Det settes inn egnede tiltak basert på undersøkelsen (aktivitetsplan).
 - Rektor følger opp den ansatte.
- Dersom undersøkelsen viser at en krenkelse har skjedd:
 - Saken behandles som personalsak.

4.3. Råd til håndtering ved mindre episoder/konflikter

- Ta affære på stedet og marker tydelig hvis det er atferd som ikke er akseptabel eller uforenlig med skolens regelverk
- Ikke diskuter
- Vurder om bruk av problemløsningsmodellen er hensiktsmessig
- Vurder om kontaktlærer må få informasjon
- Informer eller involver kontaktlærere på andre trinn dersom det er nødvendig
- Vurder om det skal tas kontakt med foresatte
- Vurder om sosiallærer skal informeres
- Vurder om saken bør følges opp og hvem har i så fall ansvar for det
- Snakk gjerne med en og en elev for å la den enkeltes stemme bli hørt
- Dokumenter i elevlogg på Google-skjema
- Samtaler med elever som plager bør være korte (mest trøkk)

5. Kontinuitet

Mål: Kontinuitet og kvalitet i arbeidet med å skape et godt og trygt skolemiljø.

Skoleledelsens ansvar

Skoleledelsen går foran og leder arbeidet med å skape en skole med et godt skolemiljø uten krenkelser og mobbing.

Rektor/skoleledelsen har ansvar for å

- følge opp rutiner og regler
- sette krenkelser og mobbing på dagsorden og sørge for at det er kontinuitet i arbeidet

- sørge for kompetanseutvikling
- ta imot varsler om krenkelser og kvalitetssikre god håndtering av saken
- sørge for at varsler om krenkelser blir ivaretatt og løst på en best mulig måte i samarbeid med sosiallærer
- avgjøre om det skal skrives aktivitetsplaner og kvalitetssikre planene
- følge opp varsler som gjelder ansatte (§ 12-5)

Hvordan sikrer rektor at rutinene ifm kap 12-4 blir fulgt på skolen og følger dette opp?

- God informasjon ved oppstart til samtlige ansatte
- Gode rutiner for når det skal varsles, til hvem og når
- Oppfølgingsmøter på alle trinn 1. året (kvalitetssikringsmøter)
- Ukentlige møter med sosiallærer, som igjen hjelper personalet å følge rutinene
- Ukentlige ressursgruppemøter
- Sikring av at alle varsler så raskt som mulig
- Viser til tiltak på skole-, klasse – og elevnivå for å sikre.
- Årlig gjennomgang av «Plan for trygt og godt skolemiljø» (personal og SU)

6.Vedlegg

6.1. Ordensreglement

Forskrift om ordensreglement for Buggeland skole.

Forskriften er, etter delegert fullmakt, vedtatt av SU ved Buggeland skole 26.10.2017

Et ordensreglement kan bidra til å få et mer velfungerende skolesamfunn ved at det gis regler om hvordan elevene skal ha det, hva elevene kan og ikke kan gjøre på skolen, og hva som skjer hvis reglene brytes.

Vi bruker også disse 5 skolereglene på Buggeland:

Skoleregler

- Vi er her for å lære.
- Vi holder ingen utenfor.
- Vi tar vare på skolen.
- Vi går inne.
- Vi bruker stoppregelen.

Formålet med ordensreglementet

Alle elever har rett til et godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring. På Buggeland skole er visjonen «Blikk for læring». Ordensreglementet bygger opp om denne.

Virkeområde

Ordensreglementet gjelder for elever ved Buggeland skole og på SFO. Reglementet gjelder både i skoletimer, friminutt, turer og arrangement i skolens regi.

Et trygt og godt psykososialt miljø

- Vi viser respekt for hverandre.
- Vi skal ikke plage, krenke eller mobbe andre
- Vi lar andres sykler, sparkesykler, yttertøy og skolesaker være i fred.
- Vi har arbeidsro i timene.

Friminutt

- Vi er ute i friminuttene.
- Vi holder oss innenfor skolens område og oppholder oss ikke på parkeringsplassen og ved bosskuret.
- Vi spiller fotball på fotballbanen og i ballbingen.
- Vi kan kaste ball i hele uteområdet.
- Vi kan ha pinnelek i skogsområdet.

Orden

- Vi møter presis.
- Vi bruker innesko.
- Vi holder god orden i klasserom og garderobe.
- Vi har orden i skolesakene og tar godt vare på skolens utstyr.
- Vi har med nødvendige læremidler og utstyr.

Til og fra skolen

- Vi kan sykle til skolen etter påske på 4. trinn på foresattes ansvar. Det skal brukes hjelm og sykkel må være i forskriftmessig stand. Sykkelen parkeres i sykkelstativ.
- Vi kan bruke sparkesykkel til skolen. Samme regler som bruk av sykkel gjelder.
- Vi snakker med andre på en respektfull måte.

Dette sier vi nei til på Buggeland skole:

- Banning, stygge ord og negative kommentarer
- Krenkende atferd (vold, rasisme, diskriminering, utestenging og uthenging)
- Slåssing og forstyrning/ ødelegging av andres lek
- Leking med pinner i skolegården
- Kniv og andre farlige gjenstander
- Bruk av mobiltelefon eller annet kommuniserbart utstyr (f.eks. smartklokker) på skolen. Unntak etter særskilte avtaler.
- Samlekort, digitale spill o.l.
- Sykling på skolens område fra 7.15-16.30
- Bruk av rullesko, rullebrett og rollerblades
- Bruk av caps/lue inne
- Snøballkasting
- Brus og snop kan kun tas med etter avtale
- Røyk, snus og rusmidler er forbudt i skoletiden og på andre arrangement i skolens regi.

Ved brudd på ordensreglementet brukes disse reaksjonene:

Vanligvis løser vi opp i ting ved å snakke sammen; elever, foreldre og lærere.

Skolen har følgende sanksjoner som brukes dersom elever som bryter reglene. Tiltakene er i tråd med Forskrift om skolerregler og skoledemokratiet i Sandnes-skolen:

- Eleven har samtale med en voksen på skolen/ SFO.
- Muntlig/ skriftlig melding til hjemmet fra lærer/SFO-ansatt.
- Muntlig/ skriftlig melding til hjemmet fra rektor / SFO-leder.
- Kontakt med hjemmet og involvering av foresatte.
- Tilstedeværelse på skolen før eller etter skoletid i forbindelse med samtaler med lærer/rektor.
- Beslag av gjenstander som vi ikke ønsker på skolen. Foreldrene kontaktes.
- Ved skadeverk kan eleven/ foresatte måtte betale for skadeverket med en øvre grense på 5000 kr. Eleven kan også gjøre opp for seg ved å reparere skaden.
Eleven kan få pålegg om å rette opp skade de har påført skolens eiendom eller eiendeler (rydde søppel, vaske, fjerne tagging o.l.).
- Dersom mobiltelefonen blir brukt i skoletida, må eleven levere fra seg mobilen. Foresatte henter mobilen i administrasjonen.
- Ved alvorlige hendelser kan eleven utvises fra skolen i samråd med foresatte.
- Bruk av vold, tyveri, grovt hærverk og alvorlige digitale meldinger/trusler kan bli meldt til politiet.

Endringer i ordensreglementet bør gjøres i prosess med elevråd, ansatte, skoleutvalget. Endringer vedtas i skoleutvalget.

Utdyping av skolereglene

- **Vi er her for å lære.**
 - Vi har arbeidsro.
 - Vi bruker læringsvenn.
- **Vi holder ingen utenfor.**
 - Vi hilser på hverandre og er høflige.
 - Vi inkluderer hverandre i lek.
 - Vi mobber ikke.
 - Vi respekterer ulikheter.
- **Vi tar vare på skolen.**
 - Vi rydder etter oss.
 - Vi bruker innesko.
 - Trinnene har hver sine måneder for rydding i uteområdet. Se plan i Årsplanleggeren.
 - Vi har gode rutiner på trinnet for tømning av melke- og papirboss, rydding og mopping i klasserom og rydding i garderober.
 - Vi har eget rutine- skriv med rutiner til leietakere av skolen.
- **Vi går inne**
 - Vi går rolig inne i hele skoleområdet.
 - Vi jobber med å gå stille gjennom Torget til spesialrom.
- **Vi bruker stoppregelen**
 - Trinnet arbeider med denne i "Blikk- timen". Følges opp på alle trinn.
 - Vi arbeider med at elever sette ord på det som ikke er greit eller det de følger.

Konsekvenser og oppfølging:

- **Vi er her for å lære.**
 - Vi har arbeidsro.
Konsekvens: Flytte plass, miste sittevenn, muntlig påminnelse, snakke ute på gangen, privilegier ved positiv adferd (motsatt, mister privilegier). Forsterke positiv adferd i klasserommet.
 - Vi jobber med det vi skal i timene.
Konsekvens: Arbeidet må gjøres som ekstra lekse, sitte inne i friminuttet til eleven er ferdig.
(Vurderes i samarbeid med foreldre.)
- **Vi holder ingen utenfor.**
 - Vi hilser på hverandre og er høflige.
Konsekvens: Påpeker for elevene at vi hilser, forebygge (samtaler, rollespill, sette mål). Banning og spyting er ikke lov. Konsekvens: Alle ansatte på Buggeland skole påpeker stygg språkbruk. Dersom banningen er rettet mot andre, konsekvens: Beskjed hjem og privilegier inndras.
 - Vi inkluderer hverandre i lek.
Konsekvens: Påpeke for elevene, gi melding til kontaktlærer (må se på typen ekskludering), snakke med eleven(e), problemløsningsmodell brukes, foreldre kontaktes. Forebygging: Friminuttvenn/friminuttgrupper, sette opp ulike aktiviteter elevene kan velge mellom, vakter hjelper elevene inn i lek. Elever som gjentatte ganger ekskluderer, må følges ute av lærer.
 - Vi krenker og mobber ikke.
Konsekvens: Vi har ansvar for å gripe inn og følge opp ved krenkelser og mobbing. (Se plan for godt skolemiljø.)
 - Vi respekterer ulikheter.
Konsekvens: Se punkt ovenfor, forebygge.

- **Vi tar vare på skolen.**

- Vi rydder etter oss.

Konsekvens: Eleven(e) rydder etter seg. Følge opp tettere. Foreldre kontaktes ved behov.

- Vi har ansvarsoppgaver.

Læreren følger opp.

- Vi bruker innesko.

Daglig oppfølging av lærer.

- Vi har gymklær og gymsko/sokker.

Konsekvensen drøftes ved oppstart.

- Vi har ryddemåned ute. (Ryddeliste i årsplanleggeren.)

- Ledelsen tar ansvar for å skifte sekkene i boss-spanna.

- Vi ødelegger ikke bygninger eller utstyr.

Konsekvenser: Elever må jobbe på skolen, gjøre ekstra arbeid hjemme, mister goder, erstatning.

- Vi tar vare på egne og andres ting.

Konsekvens: Erstatte ødelagt materiell.

Vi tar vare på Chromebooken

- Vi har krav og regler til leietakere av skolen.

Konsekvens: Egne utleieregler

- Vi kildesorterer papir.

Egne pappesker til papir. Elevenes oppgave å tømme. Kontaktlærer følger opp.

- **Vi går inne.**

Konsekvens: Det påpekes av ansatte, eleven må gå helt bakerst i køen, gå samlet til spesialrom, øve, miste privilegier, må vente på læreren.

- **Vi bruker stoppregelen.**

Konsekvens: Voksne påpeker overfor eleven, bruke problemløsningsmodell. Kontaktlærer gis beskjed ved behov. Ved gjentatte overtredelser: Kontaktlærer har elevsamtale, foreldre kontaktes, elev trekkes vekk fra enkelte elever, elev må følges av vakt ute, elev må sitte inne i friminutt, mister privilegier.

Konsekvenser på uteskole/ tur/andre arrangement/samlinger

Dette må vurderes ut fra den enkelte elev. Vurdere tiltak: Ikke delta neste gang? Samtale/ oppfølging i etterkant. Skrive en avtale med konkretisering hvordan eleven skal greie det neste gang. Skrive opp konsekvenser ved brudd på avtalen. Foresatte må informeres.

Oppfølging av regler og rutiner

Reglene og rutinene må overholdes og følges opp daglig på både skole og SFO. Vi informerer hverandre.

Reglene følges også opp på lærings- og/eller utviklingssamtalen.

6.2. Stoppregelen

Stoppregelen skal alle elever på Buggeland skole kunne. Den skal brukes av elevene når de har behov for det. Elever som opplever at noen gjør noe mot dem som de ikke liker, skal kunne si stopp og dette skal respekteres. Stoppregelen er et hjelpemiddel når en føler seg utrygg. Den er også et hjelpemiddel når leken "går over grensen". Eleven markerer enda tydeligere "stopp" når de viser det med hånda samtidig som de sier stopp. Men regelen gjelder også om en sier andre stoppord som "hold opp" og "slutt". Det er etter hvert viktig at elevene lærer å uttrykke følelsene i forbindelse med stoppregelen.

Snakk med elevene jevnlig *hvordan* de bruker regelen, slik at den blir respektert og brukt på alle trinn. Det er viktig at regelen ikke blir misbrukt. Personalet må vise elevene at vi forventer at den blir brukt.

Progresjon for opplæring i stoppregelen:

1. trinn: Bli kjent med regelen, bruke stoppregelen
2. trinn: Sette ord på følelsene
3. trinn: Lære nyanser i bruk av stoppregelen
4. trinn: Elevene skal kunne forklare/ uttrykke hvorfor de sier stopp
- 5- 7. trinn: Elevene skal kunne forklare / uttrykke hvorfor de sier stopp.)

6.3. Problemløsningsmodellen

Vi bruker modellen for å ha en felles og gjenkjennelig måte å møte elevene på når de trenger hjelp til å løse problemer eller konflikter. Vi ønsker også å lære eleven et redskap de kan bruke når de kommer i konflikter. Det aller viktigste er at vi bruker punkt 1 og 2 i modellen

På Buggeland skole skal både voksne og elever kjenne til problemløsningsmodellen. Modellen nedenfor er en variant som gjerne kan være lettere å bruke.

PROBLEMLØSNINGSMODELLEN

1. Hva er problemet?
2. Hvilke løsninger kommer du på?
3. Spør for hver løsning:

Er det trygt?

Hva vil andre føle?

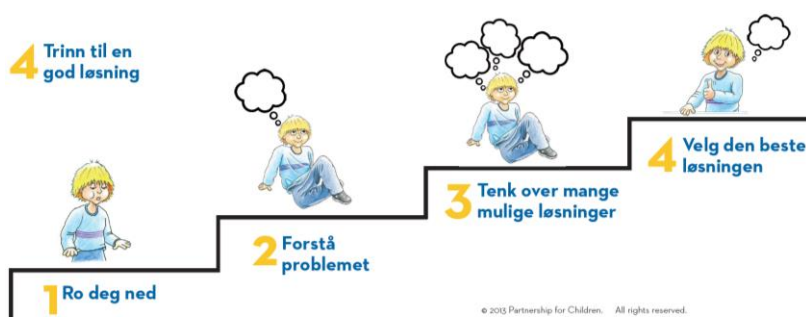
Er det rettferdig?

Vil det hjelpe?

4. Velg en løsning og prøv den.

5. Hjelper det?

Dersom ikke, hva kan jeg gjøre nå?

© 2013 Partnership for Children. All rights reserved.

7.Kilder

Forskrift om skoleregler og skoledemokratiet i Sandnes-skolen, Sandnes kommune: [Forskrift om skoleregler og skoledemokratiet i Sandnes-skolen, Sandnes kommune, Rogaland - Lovdata](#)

Flack, T. (2010) *Innblikk. Et sosial-analytisk verktøy for å forebygge og avdekke skjult mobbing*

Gusfri, K.S (2018) *Aktivitetsplikten i praksis*

Kunnskapsløftet 2020

Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova): [Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa \(opplæringslova\) - Lovdata](#)

Lund, Helgeland og Kovac (2017) *På vei mot en ny forståelse av mobbing i et folkehelseperspektiv*

Midthassel, Bru, Ertesvåg, Roland (2016) *Tidlig intervensjon og systemrettet arbeid for et godt læringsmiljø*

Mosan/Moen(2017) *Håndtering av mobbing i skolen*

NAV-rapport nr 14/15

Staksrud, E. (2013) *Digital mobbing*

[NOU 2015:2 Å høre til — Virkemidler for et trygt psykososialt skolemiljø](#)

[Nova-rapport 14/15](#) «En studie av elevenes psykososiale miljø» som NOVA

Nettsteder:

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/tiltak-skolemiljo/>

[Læringsmiljøsenteret- Mobbing](#)

[Barneombudet](#)

[Forskning.no Hva kan læreren gjøre når eleven ikke møter opp](#)